



EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 13. 11. 2013
COM(2013) 800 final

OZNÁMENIE KOMISIE

Ročný prieskum rastu na rok 2014

{SWD(2013) 800 final}

OZNÁMENIE KOMISIE

Ročný prieskum rastu na rok 2014

1. Úvod

V ročnom prieskume rastu (RPR) sa vyhodnocuje hospodárska a sociálna situácia v Európe a stanovujú sa v ňom všeobecné politické priority pre EÚ ako celok na nasledujúci rok¹. Začína sa ním nový európsky semester koordinácie hospodárskych politík, ktorou sa zabezpečí, že EÚ a jej členské štáty budú koordinovať svoje hospodárske politiky a svoje úsilie na podporu rastu a zamestnanosti. Tohtoročné usmernenia sa začleňujú do kontextu viacerých významných hospodárskych a politických udalostí.

V prvom rade hospodárske prognózy, ktoré Komisia práve uverejnila², potvrdzujú náznaky pomalého oživenia v EÚ. Po piatich rokoch veľmi obmedzeného alebo negatívneho rastu sa v EÚ dosiahol pozitívny rast v druhom štvrtroku 2013. Očakáva sa, že oživenie bude pokračovať a že v roku 2014 bude ešte významnejšie. Očakáva sa, že inflácia naďalej zostane utlmená. V správe o mechanizme varovania³, uverejnenej zároveň s RPR, sa poukazuje na prvé viditeľné náznaky návratu hospodárstva EÚ k rovnováhe a na nápravu viacerých dôležitých makroekonomických nerovnováh.

V kríze sme dosiahli bod zvratu, ale počiatočné oživenie je stále skromné a krehké a globálny hospodársky kontext je plný neistôt, ako napr. znížený dopyt v rozvíjajúcich sa ekonomikách. Naďalej pretrvávajú riziká spojené s nedostatkom dôvery, pokiaľ ide o odolnosť bankového sektora, a s vysokými štátnymi dlhmi. Dôsledky krízy, potreby znižovania pákového efektu vo verejnom a súkromnom sektore, fragmentácia finančných systémov a úverových trhov, sektorová reštrukturalizácia a úpravy a vysoké úrovne nezamestnanosti budú mať vplyv na rast aj v nasledujúcom období. Keďže sa nahromadené makroekonomické nerovnováhy naprávajú, tento vplyv sa postupne zmierni. Chvíľu potrvá, kým sa prejavia zlepšenia na trhu práce, očakáva sa, že miera nezamestnanosti ešte určitý čas ostane neprijateľne vysoká v mnohých častiach Európy a všeobecná sociálna situácia je naďalej stiesnená⁴. Trvanie a závažnosť krízy spôsobili utrpenie v celej Európe a najmä v krajinách, ktoré vykonávajú programy úprav.

Náznaky zlepšenia hospodárskej situácie by nás preto mali povzbudiť, aby sme odhodlane pokračovali v úsilí a vyhli sa riziku, že budeme musieť ustúpiť, že zaspíme na vavrínoch alebo nás reformy unavia. Súčasnou najväčšou výzvou je udržať tempo reforiem, aby sa zlepšila konkurencieschopnosť a zabezpečilo udržateľné oživenie. Postupné oživenie posilní domáci dopyt, od ktorého sa očakáva, že sa stane hlavnou hnacou silou rastu. Zohľadnenie princípu spravodlivosti a jasnosti cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť, budú kľúčovými prvkami na zabezpečenie udržateľného úspechu, efektívnosti a spoločenskej prijateľnosti úsilia na vnútroštátnej a európskej úrovni.

Po druhé tento RPR sa uverejňuje súčasne s novými pravidlami týkajúcimi sa koordinácie rozpočtových politík v eurozóne, ktoré sa po prvýkrát uplatňujú v plnej miere. V polovici októbra museli všetky členské štáty eurozóny, okrem tých, ktoré vykonávajú program makroekonomických úprav, predložiť návrhy rozpočtového plánu na nasledujúci rok. Úlohou

¹ Príloha 1 poskytuje prehľad odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré prijala EÚ v júli 2013. Viac informácií možno nájsť na webovej stránke: http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm.

² http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.htm.

³ COM(2013)790.

⁴ Návrh spoločnej správy o zamestnanosti COM(2013)801.

Komisie je preskúmať, či členské štáty prijímajú potrebné opatrenia na dosiahnutie cieľov, ktoré sa schválili na úrovni EÚ, pred finalizáciou rozpočtov na vnútroštátnej úrovni. Podrobné posúdenie Komisie sa čoskoro uverejní.

Súčasne s týmto posilňovaním správy ekonomických záležitostí EÚ pokračujú aj diskusie o ďalšom vývoji hospodárskej a menovej únie (HMÚ), ktorý sa presadzuje v Koncepcii Komisie pre rozsiahlu a skutočnú HMÚ⁵ a v správe troch predsedov a prezidenta ECB „Smerom k skutočnej HMÚ“⁶. Vytvorenie bankovej únie budovanej na silnom spoločnom súbore pravidiel EÚ a na účinnejšom režime pre dohľad a riešenie krízových situácií bánk bude kľúčom k posilneniu finančnej stability v Európe. Komisia takisto predložila návrhy na posilnenie sociálneho rozmeru HMÚ⁷ a uverejnila konzultačné oznámenia o *ex-ante* koordinácii hlavných plánovaných reforiem hospodárskej politiky⁸ a o nástroji konvergencie a konkurencieschopnosti⁹.

Po tretie bude rok 2014 prvým rokom implementácie nového európskeho viacročného finančného rámca. Popri projektoch realizovaných spoločne na úrovni EÚ s cieľom podporiť celoeurópske inovácie a infraštruktúru sa zmobilizuje investičná kapacita vyše 400 miliárd EUR na podporu rastu a tvorby pracovných miest na vnútroštátnej a regionálnej úrovni prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov (ESIF). Komisia prediskutovala priority s členskými štátmi a poskytuje aj technickú pomoc s cieľom zabezpečiť, aby sa operačné programy mohli čo najskôr začať. Nové ESIF podporia ciele stratégie Európa 2020 a použijú sa na podporu reforiem, ktoré sa určili v odporúčaní EÚ pre jednotlivé krajiny. Po prvýkrát sa spojila politika a financovanie, čo prináša potenciál veľkej hybnej sily rastu za predpokladu, že sa finančné prostriedky sústredia na priority.

Kombinácia posilneného systému EÚ pre správu ekonomických záležitostí, nového viacročného finančného rámca EÚ a politík na úrovni EÚ, ako napr. dokončenie vnútorného trhu, prepojenie Európy prostredníctvom fyzickej infraštruktúry a pokračovanie v digitálnej agende, predstavuje skutočný pokrok pri vytváraní rámcových podmienok na úrovni EÚ pre budúci rast v Európe. Členské štáty by mali pri tvorbe svojich vnútroštátnych politík tieto nástroje, ktoré sa prijali na úrovni EÚ, v plnej miere zohľadňovať. Tým sa nielen zvýši vplyv vnútroštátnych politík, ale zároveň sa tak budú vytvárať synergie na úrovni EÚ.

Komisia v tejto súvislosti považuje za nevyhnutné udržať kurz politickej odozvy nasadený v posledných rokoch. Komisia síce zachováva rovnaké strednodobé priority ako v minulom roku, ale navrhuje prispôbiť ich vykonávanie meniacim sa hospodárskym a sociálnym okolnostiam, ktoré sme vyššie opísali. EÚ a jej členské štáty by sa preto mali naďalej (a v niektorých prípadoch viac) sústrediť na dosiahnutie pokroku v týchto piatich prioritných oblastiach, ktorých prioritou je opísaná nižšie:

- presadzovanie diferencovanej fiškálnej konsolidácie, ktorá podporuje rast
- obnovenie poskytovania úverov pre hospodárstvo
- podpora rastu a konkurencieschopnosti v súčasnosti a v budúcnosti

⁵ COM(2012)777.

⁶ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf.

⁷ COM(2013)690.

⁸ COM(2013)166.

⁹ COM(2013)165.

- boj proti nezamestnanosti a sociálnym dôsledkom krízy
- modernizácia verejnej správy.

Poradie tohto zoznamu nezodpovedá dôležitosti priorít. Podľa aktuálneho ročného prieskumu rastu sa v súčasnosti za hlavnú prioritu považuje podpora rastu a konkurencieschopnosti. Kľúčovou výzvou je dosiahnuť udržateľné oživenie.

Predtým, ako rozviníme tieto priority, sa v nasledujúcom oddiele zameriame na doterajšie úspechy dosiahnuté v rámci európskeho semestra a zdôrazníme niekoľko oblastí, v ktorých sú ďalšie politické rozhodnutia stále potrebné.

2. PREHLBENIE EURÓPSKEHO SEMESTRA

Európsky semester, odštartovaný v roku 2010, je základným kameňom posilneného rámca EÚ pre integrovanú koordináciu hospodárskych a rozpočtových politík členských štátov a dohľad nad nimi. Tento posilnený rámec stavia na ustanoveniach Paktu stability a rastu, ako aj na nových nástrojoch EÚ zameraných na predchádzanie makroekonomickým nerovnováham a na ich nápravu a zahŕňa vykonávanie stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Tento rámec už začal prinášať výsledky. Medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ sa buduje úzke partnerstvo, vnútroštátne postupy a harmonogramy boli upravené tak, aby umožnili koordináciu politiky na úrovni EÚ v predvídateľnom rámci. Výsledkom je, že členské štáty spustili dôležité reformy, pričom zaviedli vhodné podmienky pre návrat k rastu. Podrobnejšie informácie o uplatňovaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny sa uvádzajú v prílohe.

Významný pokrok sa dosiahol v oblasti fiškálnej konsolidácie. Vnútroštátne fiškálne rámce sa výrazne posilnili, napríklad prostredníctvom vytvorenia nezávislých fiškálnych orgánov a stanovením numerických fiškálnych pravidiel a uskutočnili sa dôležité fiškálne reformy v ťažkých hospodárskych podmienkach. Pomohlo to stabilizovať nárast úrovni dlhov a zlepšilo sa tým vnímanie udržateľnosti verejných financií z pohľadu finančných trhov, čím sa znížila riziková prirážka k štátnym dlhopisom. Prispelo to aj k zachovaniu integrity spoločnej meny a stabilizácii finančného systému.

Aj členské štáty prijali dôležité opatrenia, aby sa reformovali trhy práce, zvýšila ich odolnosť, vyšlo sa segmentácii a podporila sa účasť na trhu práce. Osobitný dôraz sa kládol na politiky znižovania neprijateľne vysokej miery nezamestnanosti mladých ľudí. Zavádzajú sa záruky pre mladých ľudí s cieľom zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku práce, ďalšie vzdelávanie, učňovskú prípravu alebo stáž do štyroch mesiacov od ukončenia formálneho vzdelávania alebo odkedy sa stali nezamestnanými. Vzhľadom na časový odstup medzi reformami, hospodárskou obnovou a výkonnosťou trhu práce si však zlepšenie situácie v oblasti zamestnanosti bude vyžadovať čas.

Je potrebné urobiť ešte viac na zlepšenie fungovania a pružnosti tovarového trhu a trhu so službami, napr. prostredníctvom modernizácie sieťových odvetví a ďalšieho otvorenia sektorov služieb na podporu rastu a zamestnanosti. Najzraniteľnejšie členské štáty

implementujú významné reformy a v krajinách s prebytkom na bežnom účte sa rast miezd stal dynamickejší, čím sa podporil vnútorný dopyt. V niekoľkých členských štátoch je však potrebné dosiahnuť ďalší pokrok vo vykonávaní štrukturálnych reforiem s cieľom pomôcť vytváraniu prepotrebných investičných príležitostí, ktoré pomôžu presunúť zdroje na produkciu obchodovateľných tovarov a služieb, čím by sa zvýšila vonkajšia konkurencieschopnosť a podporila produktivita. V niektorých menej zraniteľných členských štátoch bolo reformné úsilie pomalšie alebo dokonca oneskorené a prípadne menej ambiciózne. Ide najmä o reformy tovarového trhu, ktoré by mohli zlepšiť hospodársku súťaž v neobchodovateľných sektoroch, stimulovať investície a uľahčiť prerozdeľovanie zdrojov na neobchodovateľné sektory.

Všeobecnejšie povedané, pokiaľ ide o prehĺbenie európskeho semestra ako procesu, existuje celý rad oblastí, kde sú potrebné ďalšie zlepšenia, pokiaľ má nová správa ekonomických záležitostí EÚ využiť svoj plný potenciál. Týka sa to:

- Väčšej miery zodpovednosti na vnútroštátnej úrovni. Tvorba vnútroštátnych politík sa mení podľa novej správy ekonomických záležitostí EÚ. Je potrebné, aby vnútroštátne procesy aktívne zohľadňovali tento vývoj a to aj prostredníctvom zintenzívnenia spolupráce na európskej úrovni. V mnohých členských štátoch je potrebná väčšia angažovanosť národných parlamentov, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti v tomto procese s cieľom zabezpečiť verejné porozumenie a prijatie potrebných reforiem. Komisia naďalej odporúča, aby sa národné programy reforiem (NPR) a programy stability alebo konvergenčné programy (SCP) prediskutovali s národnými parlamentmi a všetkými príslušnými stranami, najmä sociálnymi partnermi a aktérmi na samosprávnej úrovni.
- Silnejšej koordinácie medzi členmi eurozóny. Naliehavosť krízy a časová tieseň doteraz neumožnili eurozóne prestať sa zaoberať odporúčaniami pre jednotlivé krajiny a začať sa zaoberať politickými opatreniami a reformami, ktoré sú potrebné pre dobré fungovanie spoločnej meny ako celku. Keďže hospodárstvo sa zlepšuje, malo by sa venovať viac času *ex-ante* koordinácii kľúčových hospodárskych politík v eurozóne. V tomto ročnom prieskume rastu sa zistili problémy týkajúce sa produktivity a konkurencieschopnosti, nedostatky na trhu práce a tovarovom trhu, ktoré by mala komplexne riešiť eurozóna – odstránením nepružností v niektorých členských štátoch sa môžu vytvoriť nové príležitosti pre ne a pre všetky ostatné členské štáty.
- Lepšieho vykonávania odporúčaní pre jednotlivé krajiny. Členské štáty nesú zodpovednosť za rozhodovanie o kombinácii politík, ktorá najlepšie vyhovuje ich vnútroštátnym systémom, ale zároveň by mali, a to najmä tie, ktoré majú spoločnú menu euro, prijímať politické rozhodnutia, ktoré odrážajú širšie záujmy ich partnerských členských štátov EÚ. To znamená zodpovednosť národných vlád uvedomiť si, že rozhodnutia v iných krajinách sú záležitosťou spoločného záujmu, a otvorene sa zapojiť do multilaterálneho rozhodovania v existujúcom inštitucionálnom rámci. Komisia vo svojej koncepcii HMÚ¹⁰ a následnom oznámení¹¹ uviedla nápady, ako by kvázi zmluvné mechanizmy mohli v kombinácii s financovaním určeným na podporu vykonávania kľúčových reforiem poskytnúť silnejšie stimuly na toto vykonávanie. Navrhla, že po prijatí odporúčaní pre jednotlivé krajiny, najmä

¹⁰ COM(2012)777.

¹¹ COM(2013)165.

odporúčaní v rámci postupu pri makroekonomickej nerovnováhe, by členské štáty predložili návrhy na zmluvné mechanizmy. Tie by mali byť dobrovoľné v rámci preventívnej časti postupu pri makroekonomickej nerovnováhe a povinné v rámci nápravnej časti (v prípade, že by zodpovedali plánu nápravných opatrení, ako je stanovené v nariadení č. 1176/2011). Komisia takisto navrhla, aby boli zmluvné mechanizmy sprevádzané finančnou podporou s cieľom pomôcť členským štátom, aby ich implementovali rýchlejšie a dôkladnejšie, než by to bolo možné bez dodatočnej finančnej podpory.

Komisia sa domnieva, že nastal čas na riešenie troch uvedených oblastí, aby sa naďalej zvyšovala účinnosť mechanizmov správy ekonomických záležitostí. Na zasadnutí Európskej rady v októbri 2013 sa dosiahla dohoda vrátiť sa k niektorým z týchto problematických oblastí na zasadnutí v decembri 2013. Ako podnet pre toto zasadnutie Komisia poskytne súbor zásad, ktoré by sa mohli schváliť a vypracovať v roku 2014.

3. PRESADZOVANIE DIFERENCovANEJ FIŠKÁLNEJ KONSOLIDÁCIE, KTORÁ PODPORUJE RAST

Časom sa prejavuje pokrok v oblasti fiškálnej konsolidácie. Z najnovších údajov vyplýva, že fiškálne deficit v nominálnom vyjadrení sa v EÚ znižujú z 6,9 % HDP v roku 2009 na 3,5 % v roku 2013. V štrukturálnom vyjadrení – berúc do úvahy cyklický vývoj hospodárskej situácie a bez jednorazových a iných dočasných opatrení – predstavuje pokrok za posledný rok približne 0,6 percentuálneho bodu HDP. Okrem toho sa očakáva, že úrovne dlhov dosiahnu vrchol v roku 2014 a od roku 2015 budú klesať. Spolu s ďalšími politickými opatreniami na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni to viedlo k zníženiu tlaku na trhoch so štátnymi dlhopismi a v mnohých prípadoch to znamená, že tempo konsolidácie možno zmierniť. Vytvorenie fiškálneho priestoru na manévrovanie je zároveň potrebné vzhľadom na rastúce náklady súvisiace so starnutím obyvateľstva Európy.

Proces konsolidácie je markantný na úrovni krajín. Viaceré členské štáty už dosiahli zdravý stav rozpočtu. Zároveň sa očakáva, že tak ako Lotyšsko pred vyše rokom, Írsko uzavrie svoj program úprav v decembri 2013, Španielsko dokončí svoj program reštrukturalizácie bánk na začiatku roka 2014 a Portugalsko uzavrie svoj program úprav v polovici roka 2014. Z týchto príkladov vyplýva, že dobre ciele programy pomoci môžu pomôcť krajinám úspešne sa vrátiť na trhy a uspokojiť ich finančné potreby.

Napriek pokroku v ozdravovaní verejných financií zostávajú úrovne dlhov vo väčšine členských štátov vysoké. Je preto nevyhnutné udržať kurz diferencovanej fiškálnej konsolidačnej stratégie podporujúcej rast, ktorú odporučila Komisia. Keďže zostávajúce potreby konsolidácie sú teraz nižšie, negatívny vplyv na rast by sa mal znížiť. Celkové zlepšenie fiškálnej a finančnej situácie, vďaka ktorému sa znižuje naliehavosť politických opatrení, umožní členským štátom lepšie navrhovať programy konsolidácie a venovať zvýšenú pozornosť ich kvalite a zloženiu, ako aj vplyvu fiškálnej politiky na rast, efektívnosť verejného sektora a sociálnu spravodlivosť. Zatiaľ čo by sa mala uprednostňovať konsolidácia založená na výdavkoch, pozornosť by sa mala zamerať na celkovú efektívnu skladbu príjmových a výdavkových opatrení podporujúcich rast. Okrem toho by mali byť konsolidačné opatrenia doplnené ďalšími opatreniami na posilnenie rastového potenciálu, keďže na podporu fiškálnej udržateľnosti sú potrebné silné ekonomické fundamenty.

Pre krajiny s relatívne vysokými daňovými sadzbami sú zníženia miery výdavkov alebo rozšírenie daňového základu a odstránenie zle cielených výnimiek, namiesto zvýšení daňovej sadzby, účinnými spôsobmi zabezpečenia verejných financií bez toho, aby sa narušil rastový potenciál. Pre členské štáty s väčším fiškálnym priestorom na manévrowanie Komisia odporúča opatrenia na podporu súkromných investícií a spotreby a verejných investícií zameraných na rast, pričom treba dodržiavať Pakt stability a rastu. Takéto opatrenia zahŕňajú napríklad efektívnejšie vynakladanie verejných výdavkov vrátane modernizácie verejnej správy, pričom sa uprednostnia verejné výdavky, ktoré posilňujú potenciál hospodárskeho rastu, zníženia daní a zníženia príspevkov na sociálne zabezpečenie. Aj to by malo pomôcť nastoleniu rovnováhy hospodárstva EÚ.

Pokiaľ ide o výdavky, je potrebné, aby členské štáty našli spôsoby ochrany alebo podpory dlhodobějších investícií do vzdelávania, výskumu, inovácií, energetiky a opatrení v oblasti klímy. Osobitná pozornosť by sa mala venovať udržiavaniu alebo posilňovaniu dosahu a účinnosti služieb zamestnanosti a aktívnych politík na trhu práce, ako napríklad programom vzdelávania pre nezamestnaných a systémom záruky pre mladých ľudí. Zároveň vzniká rozsiahla potreba posilniť efektívnosť a finančnú udržateľnosť systémov sociálnej ochrany, najmä dôchodkových systémov a systémov zdravotnej starostlivosti a zároveň zvýšiť ich účinnosť a primeranosť pri plnení sociálnych potrieb a zabezpečovaní základných záchranných sociálnych sietí. V mnohých krajinách by sa mali dôchodkové reformy zaviesť systematickejšim zosúladovaním zákonom stanoveného veku odchodu do dôchodku so strednou dĺžkou života.

Z hľadiska príjmov sa v dôsledku krízy zvýšilo daňové zaťaženie. Daňové systémy by sa mali prepracovať rozšírením daňového základu a presunutím daňového zaťaženia z práce na daňové základy spojené so spotrebou, majetkom a znečisťovaním. Dotácie na činnosti, ktoré škodia životnému prostrediu, by sa mali znížiť. Malo by sa zlepšiť dodržiavanie daňových predpisov prostredníctvom boja proti daňovým podvodom a daňovým únikom, koordinovaných opatrení zameraných na boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu a daňovým rajom, zabezpečením väčšej efektívnosti daňovej správy a zjednodušením postupov dodržiavania daňových predpisov.

Posúdenie Komisie týkajúce sa návrhov vnútroštátnych rozpočtových plánov na rok 2014 potvrdzuje odhodlanie členských štátov udržať si tempo fiškálnej konsolidácie v súlade s odporúčaniami pre jednotlivé krajiny. Takisto je povzbudzujúce vidieť, že ako súčasť nových pravidiel EÚ sa vnútroštátne fiškálne rámce posilnili, pričom hospodárske prognózy a rozpočtové údaje sú teraz predmetom nezávislých preskúmaní. V dôsledku toho sa prognózy členských štátov viac zhodujú s prognózami Komisie a medzinárodných organizácií, ako napr. MMF a OECD. Posilňuje sa tým dôveryhodnosť a transparentnosť rozhodovania na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.

Komisia určila tieto priority:

Fiškálna konsolidácia by mala byť skladbou príjmových a výdavkových opatrení podporujúcich rast, mala by klásť väčší dôraz na kvalitu verejných výdavkov a na modernizáciu správy na všetkých úrovniach. Ak je k dispozícii väčší fiškálny priestor na manévrowanie, mali by sa podporiť súkromné investície a spotreba, napríklad prostredníctvom zníženia daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie.

Dlhodobejšie investície do vzdelávania, výskumu, inovácií, energetiky a oblasti klímy by sa mali chrániť a malo by byť postarané o potreby najzraniteľnejších osôb v našej spoločnosti.

Dane by sa mali navrhovať tak, aby viac podporovali rast, napríklad presunutím daňového zaťaženia z práce na daňové základy spojené so spotrebou, majetkom a bojom proti znečisťovaniu.

4. OBNOVENIE POSKYTOVANIA ÚVEROV PRE HOSPODÁRSTVO

Príznaky zlepšenia vo finančných podmienkach zistené v minulom roku sa stali solídnejšími a finančné trhy sa preukázali ako relatívne stabilné. Ešte však zostávajú určité riziká a úverové podmienky pre podniky ani zďaleka nie sú normalizované.

Okrem toho fragmentácia finančného trhu viedla k veľmi rozdielnym úrokovým sadzbám pri úveroch podnikom a domácnostiam v celej EÚ, pričom tieto sadzby sú v niektorých členských štátoch dvojnásobne vyššie než v iných štátoch a objem úverov a možnosti financovania sa pre potenciálnych žiadateľov o úvery výrazne líšia v závislosti od polohy. Podľa prieskumu ECB¹² týkajúceho sa prístupu MSP k finančným prostriedkom 85 % nemeckých MSP, ktoré požiadali o úver v druhej polovici roka 2012, získalo plnú sumu, ale priemer v krajinách južnej Európy predstavoval iba niečo viac ako 40 % a v Grécku iba 25 %. Takéto rozdiely v prístupe k úveru sa nedajú vysvetliť iba rozdielmi v prevládajúcich hospodárskych podmienkach.

Na udržanie oživenia je potrebné zabezpečiť, aby bankový sektor fungoval správne pri poskytovaní finančných prostriedkov na produktívnu činnosť. Veľa sa už urobilo na zlepšenie regulácie bánk a dohľadu a aj samotné banky sa snažili o reštrukturalizáciu svojich súvah a o zvýšenie kapitálu s cieľom splniť nové normy¹³. Prebiehajúci proces nápravy súvah v bankovom sektore, ktorý zohráva dominantnú úlohu pri finančnom sprostredkovaní, je však čiastočným vysvetlením, prečo má Európa obmedzenejšie možnosti oživenia po kríze. V procese nápravy bankových súvah spočíva na bankách bremeno hľadania riešenia v súkromnom sektore a prístup k verejným financiám je len poslednou možnosťou. V tomto kontexte sa novými usmerneniami Komisie v oblasti štátnej pomoci stanovuje primeraná úroveň zdieľania bremena s akcionármi bánk, ak sa banky musia rekapitalizovať prostredníctvom verejných prostriedkov.

Podnikli sa dôležité a potrebné kroky na úrovni EÚ s cieľom stanoviť primerané rámcové podmienky a obnoviť poskytovanie úverov pre hospodárstvo. Dokončenie plnohodnotnej bankovej únie je hlavným prvkom opatrení EÚ. Je kľúčové nielen pre stabilitu eurozóny, ale aj pre fungovanie jednotného trhu a prekonávanie rastúcej fragmentácie finančných trhov. Nedávna dohoda o jednotnom mechanizme dohľadu pre banky bola prvým zásadným krokom smerom k bankovej únii. Najdôležitejšie je dosiahnuť ďalší krok schválením jednotného mechanizmu a fondu na riešenie krízových situácií. Pri príprave zverenia úlohy dohľadu na ECB sa začalo komplexné posúdenie s cieľom posilniť transparentnosť, pokiaľ ide o zdravie bankových súvah, identifikovať a odstrániť akékoľvek zostávajúce nedostatky a zlepšiť tak

¹² Európska centrálna banka (2013): „Správa o výsledkoch prieskumu týkajúceho sa prístupu MSP k finančným prostriedkom v eurozóne – od októbra 2012 do marca 2013.“

¹³ Pozri smernicu 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 575/2013 Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013.

dôveru trhu. To by malo pomôcť urýchliť proces nápravy súvah a pripraviť podmienky pre silné a udržateľné obnovenie rastu úverov. Nad rámec bankového sektora zostávajú domácnosti a podniky v mnohých členských štátoch nadmerne zadlžené v dôsledku krízy a stále je potrebné, aby sa finančne oddlžili.

Na úrovni EÚ sa prijali aj konkrétne opatrenia s cieľom uľahčiť prístup MSP k finančným prostriedkom¹⁴. S podporou európskych štrukturálnych a investičných fondov (ESIF) by sa výška financovania dostupného prostredníctvom finančných nástrojov pre MSP využívajúcich pákový efekt na obdobie rokov 2014 – 2020 mala v porovnaní s obdobím rokov 2007 – 2013 v priemere zdvojnásobiť, čo by pomohlo najmä krajinám, kde finančné podmienky zostávajú obmedzené. Okrem toho Komisia a EIB pracujú na rozšírení finančných nástrojov so spoločným zdieľaním rizika s cieľom zvýšiť investície súkromného sektora a kapitálového trhu do MSP, ktoré by mali začať fungovať v januári 2014.

Priority na vnútroštátnej úrovni sa budú v jednotlivých krajinách líšiť. V mnohých krajinách je potrebné dôslednejšie monitorovanie súkromného dlhu a súvisiacich finančných rizík, akými sú napríklad realitné bubliny. Týka sa to zníženia zvýhodňovania úverového financovania firiem pred držbou vlastného imania v daňových systémoch a preskúmania aspektov daňových systémov, ktoré zvyšujú zvýhodňovanie dlhu domácností, obvykle prostredníctvom daňovej úľavy v prípade hypotekárnych úverov, ako aj zlepšenia režimov platobnej neschopnosti fyzických a právnických osôb¹⁵. Nové formy financovania by sa mali podporovať ako alternatívy k bankovým úverom, ako napr. možnosti rizikového kapitálu, rozvoj dlhopisov MSP a alternatívne akciové trhy¹⁶.

Komisia určila tieto priority:

Reštrukturalizácia a ozdravenie bánk: týka sa to rýchleho prijatia a uskutočnenia bankovej únie, ako aj posilnenia schopnosti bánk riadiť riziká v súlade s novými pravidlami týkajúcimi sa kapitálových požiadaviek a zahŕňa to prípravu na prieskumy kvality aktív a stresové testy.

Vývoj alternatív k bankovým úverom vrátane možností rizikového kapitálu, rozvoja dlhopisov MSP a alternatívnych akciových trhov.

¹⁴ Niekoľko nedávnych alebo plánovaných legislatívnych opatrení EÚ tiež pomôže MSP získať prístup k zdrojom financovania v Európe: nariadenie o „európskych fondoch rizikového kapitálu“, ktoré je v platnosti od júla 2013, uľahčí cezhraničné získavanie finančných prostriedkov a vytvorenie skutočne vnútorného trhu pre fondy rizikového kapitálu; navrhovaná smernica o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID), ktorá by mala pomôcť rozvoju trhov cenných papierov zameraných na MSP, a návrh na úpravu smernice o transparentnosti, ktorý má za cieľ poskytovať lepšie informácie o kótovaných spoločnostiach, umožnia MSP stať sa prítiahlivejšími pre investorov; prechod na jednotnú oblasť platieb v eurách (SEPA) do 1. februára 2014, ktorou by sa mala pokryť väčšina prevodových príkazov a priamych inkás, zlepši efektívnosť platobných systémov v rámci eurozóny.

¹⁵ Tieto otázky sú zahrnuté v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny a v náležitých prípadoch v správe o mechanizme varovania.

¹⁶ Podrobné návrhy Komisie sa predložili v Zelenej knihe o dlhodobom financovaní európskeho hospodárstva (COM(2013)150 z 25. marca 2013).

Podrobné monitorovanie úrovni súkromného dlhu a súvisiacich finančných rizík, akými sú napríklad realitné bubliny, a v prípade potreby vplyv režimov platobnej neschopnosti fyzických a právnických osôb. Patria sem aj systémy zvýhodňovania úverového financovania v daňových systémoch.

5. PODPORA RASTU A KONKURENCIESCHOPNOSTI V SÚČASNOSTI A V BUDÚCNOSTI

V dôsledku krízy prebieha v Európe významná reštrukturalizácia. Ako sa podniky a domácnosti zbavujú nadmerného dlhu a výrobné faktory sa presúvajú do produktívnejších sektorov hospodárstva, rast sa vracia. Aj hnacia sila rastu sa presúva z externého dopytu na vnútorný dopyt. Zároveň je čoraz jasnejšie, že štruktúra bude – a musí byť – odlišná od štruktúry pred desiatimi alebo aj iba pred piatimi rokmi. Ďalšie zmeny prináša aj globalizácia a technologický pokrok. Oživenie v Európe neznamenať vrátiť sa späť k „bežnej praxi“, znamená to hľadať nové zdroje rastu a konkurencieschopnosti z dlhodobého hľadiska a činnosti založené viac na znalostiach a vysokoproduktívne činnosti pre naše hospodárstvo. Dobré to znázorňuje zvýšená integrácia odvetví EÚ do globálnych hodnotových reťazcov, ktorá pomôže posilniť priemyselnú základňu Európy a vyžaduje si otvorený a vzájomne prepojený tovarový trh a trh so službami, investície do výskumu a inovácií a primerane kvalifikované pracovné sily.

Hospodársky rast v mnohých členských štátoch v súčasnosti stále spomaľuje vysoká úroveň súkromného zadlženia. To znamená, že podniky nemajú žiaden priestor na investovanie do produktívnych činností a spotrebitelia sú obmedzení v tom, čo si môžu dovoliť kúpiť. Nepružnosť trhu práce a tovarového trhu bráni prispôbeniu konkurencieschopnosti, efektívnemu pridelovaniu zdrojov a rastu produktivity a čiastočne vysvetľuje rozdiely v miere potenciálneho rastu v členských štátoch.

V krajinách, ktoré sa zapojili do hlbokých štrukturálnych reforiem, dochádza k významnej zmene s náznakmi presunu hospodárskych činností z neobchodovateľného sektora do obchodovateľného sektora, najmä v členských štátoch, ktoré nemôžu využiť nástroj výmenného kurzu. Príkladom toho je zvýšenie vývozu a zníženie deficitov bežného účtu v niektorých krajinách. Takýmto trendom pomohli prispôbenia nákladov práce ako súčasť širšej stratégie posilniť konkurencieschopnosť a produktivitu hospodárstva. Zlepšenie výsledkov v oblasti vývozu jednotlivých krajín podporuje aj ambiciózna obchodná politika na úrovni EÚ.

Odporúčania pre jednotlivé krajiny identifikujú viaceré reformy tovarového trhu a trhu so službami, podľa priority každého členského štátu, pričom sa zohľadňuje potreba určiť poradie týchto reforiem podľa vnútroštátnych situácií a zdôrazňuje sa potreba otvoriť trhy so službami, napríklad prostredníctvom prehodnotenia regulačných obmedzení vrátane obmedzení prístupu k regulovaným profesiám. Dokončenie vnútorného trhu s energiou do roku 2014 by zohrávalo dôležitú úlohu pri znižovaní nákladov na energiu a pri zlepšovaní nákladovej účinnosti mechanizmov podpory pre energiu z obnoviteľných zdrojov. Pre zlepšenie efektívnosti sieťových odvetví a podporu inovácií a výskumu sa dá urobiť viac. Rastúca efektívnosť zdrojov a klesajúca závislosť EÚ od vonkajších zdrojov energie musí byť súčasťou stratégie EÚ pre rast. Medzi členskými štátmi existujú rozdiely, napr. v odpadovom a vodnom hospodárstve, ktoré brzdia značný rastový potenciál ekologického hospodárstva.

Zatiaľ čo niektoré reformy potrebujú viac času, aby priniesli účinky, ich realizácia má zásadný význam pre podporu oživenia a posilnenie rastového potenciálu Európy.

Vplyv týchto reforiem vo veľkej miere využíva úspory z rozsahu jednotného európskeho trhu podložené lepším fyzickým a digitálnym prepojením a primeranou ochranou údajov¹⁷ na celom kontinente. V súčasnosti sa sleduje niekoľko dôležitých oblastí činností¹⁸: ambiciózna implementácia smernice o službách by mala posilniť domácu a cezhraničnú ponuku a dopyt; návrhy Komisie na integrovanejší jednotný trh v sektore telekomunikácií by sa mali prijať prednostne na podporu tohto odvetvia a rozvoja online hospodárskych činností a s cieľom ponúkať spravodlivejšie ceny; dokončenie hlavných koridorov TEN-T, zlepšenie cezhraničných prepojení, ako aj modernizácia existujúcej infraštruktúry, odstránenie obmedzení týkajúcich sa prístupu na trh, najmä v prístavných a železničných službách, podporia integráciu a konkurencieschopnosť sektora logistiky a dopravy.

Európsky výskum a inovácie sú spomalené v dôsledku fragmentácie a neprimeraných rámcových podmienok. Spolupráca medzi verejným a súkromným sektorom nie je dostatočná. Neschopnosť pretaviť výsledky výskumu do obchodovateľných tovarov a služieb a rastúci nepomer medzi ponúkanou a požadovanou odbornou kvalifikáciou pracovných síl zasahujú najmä sektory založené viac na znalostiach. Tieto negatívne trendy sa dajú zvrátiť urýchlením reformy vnútroštátnych výskumných systémov v súlade s cieľmi Európskeho výskumného priestoru. Nové formy spolupráce zároveň môžu posilniť vedúce postavenie Európy vo svete. Implementácia nového programu pre výskum a inováciu – Horizont 2020 a programu COSME na úrovni EÚ pomôže rozvoju verejno-súkromných partnerstiev EÚ v oblasti výskumu a vývoja a podporí modernizáciu vnútroštátnych inovačných a výskumných systémov.

Komisia určila tieto priority:

Úplná implementácia tretieho energetického balíka v roku 2014 a zlepšenie nákladovej účinnosti schém podpory v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Podpora efektívneho využívania zdrojov zlepšením odpadového a vodného hospodárstva, recyklácie a energetickej efektívnosti.

Zlepšenie implementácie smernice o službách, o. i. prehodnotením obmedzení týkajúcich sa prístupu k regulovaným profesiám a podľa možnosti ich nahradením menej reštriktívnymi mechanizmami.

Urýchlenie modernizácie vnútroštátnych výskumných systémov v súlade s cieľmi Európskeho výskumného priestoru.

6. BOJ PROTI NEZAMESTNANOSTI A SOCIÁLNYM DÔSLEDKOM KRÍZY

Stále je v mnohých smeroch cítiť sociálne dôsledky krízy. Miera nezamestnanosti naďalej dosahuje historické hodnoty v priemere 11 % v EÚ (v júli 2013), pričom miera nezamestnanosti mladých ľudí predstavuje 23,4 %. Tieto miery sa v rámci Európy výrazne

¹⁷ Pozri návrh Komisie na všeobecné nariadenie o ochrane údajov, COM(2012)11.

¹⁸ Viac informácií nájdete v správe o jednotnom trhu uverejnenej súčasne s týmto ročným prieskumom rastu.

líšia, čo vedie k stále väčším rozdielom v zamestnanosti a sociálnych dôsledkoch medzi členskými štátmi. Vzhľadom na časový odstup medzi oživením hospodárstva a vplyvom na zamestnanosť sa neočakáva rýchle zlepšenie situácie a nerovnosti sa môžu ešte zvýšiť. Kríza mala veľmi negatívny vplyv na najviac znevýhodnenú populáciu a podiel ľudí ohrozených chudobou sa v EÚ zvýšil na 25 %. Týka sa to aj čoraz väčšieho rizika štrukturálnej nezamestnanosti a narastajúceho počtu odchodov z trhu práce, čo by mohlo mať výrazne negatívny vplyv na rastový potenciál EÚ.

Oživenie európskeho trhu práce a sociálnej štruktúry si vyžaduje čas a ako sa hospodárstvo dostáva von z krízy, potrebuje vzpruženie. Okamžitou prioritou by malo byť ambiciózne vykonávanie a sledovanie reforiem týkajúcich sa fungovania trhov práce tak, aby sa zvýšila účasť na nich. Týka sa to aj posilnenia zdrojov pracovných miest v rozvíjajúcich sa sektoroch, udržania zamestnateľnosti pracovnej sily vrátane dlhodobo nezamestnaných a najzraniteľnejších skupín, a to aj prostredníctvom aktívnej podpory a odbornej prípravy nezamestnaných a zabezpečenia, aby záchranné sociálne siete plne zohrávali svoju úlohu. V kontexte starnúcej pracovnej sily si dlhší a väčšmi naplňajúci pracovný život vyžaduje primerané zručnosti a celoživotné vzdelávanie, priaznivé a podporujúce pracovné prostredie, ako aj riešenie vplyvu rozdielov v odmeňovaní a činnosti žien a mužov na dôchodky žien. Prístup k cenovo dostupným službám starostlivosti pomôže zvýšiť účasť žien na trhu práce. Silnejšie zapojenie sociálnych partnerov v súlade s vnútroštátnou praxou a tradíciou je nevyhnutné pre tvorbu a vykonávanie politických riešení.

Členské štáty prijali viaceré dôležité reformy na modernizáciu svojich trhov práce a podporu zvýšenej účasti na trhu práce. Pozitívny vplyv takýchto reforiem by sa mal prejaviť zároveň s postupným zlepšovaním makroekonomického prostredia.

Na podporu tvorby pracovných miest by sa mali podniknúť kroky na zníženie daňovo-odvodového zaťaženia v rámci celkového úsilia o presun daňového zaťaženia, najmä v prípade nízko platených pracovníkov a mladých pracovníkov; zabezpečenie, aby sa mzdy vyvíjali v súlade s produktivitou, čím by sa podporila nákladová konkurencieschopnosť a zároveň aj celkový dopyt; ďalšiu modernizáciu právnych predpisov na ochranu zamestnanosti s cieľom napraviť pretrvávajúcu segmentáciu trhu práce a posilniť boj proti neprihlásenej práci. Ekologizácia hospodárstva, digitálny sektor a služby zdravotnej starostlivosti predstavujú oblasti, ktoré prinesú významné pracovné príležitosti v nasledujúcich rokoch. Je potrebné vypracovať strategické rámce, v ktorých zohrávajú politiky trhu práce a zručností aktívnu úlohu pri podpore tvorby pracovných miest v týchto sektoroch, ako aj pri predvídaní nových modelov rastu a prispôsobovaní sa týmto modelom. Mobilita pracovnej sily, vrátane cezhraničnej mobility, sa podporí posilnenou spoluprácou a posilnenou Sieťou európskych služieb zamestnanosti (EURES), ktoré pomôžu podnikom a uchádzačom o zamestnanie nájsť príležitosti v iných členských štátoch.

Je potrebné podniknúť kroky aj na zlepšenie vzdelávania a výsledkov v oblasti zručností. EÚ naďalej zaostáva za svojimi cieľmi určenými do roku 2020 týkajúcimi sa úrovni terciárneho vzdelávania a znižovania počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky. Okrem toho podľa OECD má 20 % pracovnej sily EÚ ešte stále závažný nedostatok zručností, vrátane zručností v oblasti čítania, písania a počítania. 25 % dospelých má nedostatok zručností na účinné využívanie IKT. Vytvárajú sa tým prekážky a nesúlad¹⁹ pre mnohé pracovné miesta a povolania a vo všeobecnosti sa znižuje schopnosť pracovnej sily EÚ

¹⁹ V súčasnosti je v EÚ voľných približne 1,9 milióna pracovných miest.

prispôbiť sa trhu práce a dosiahnuť pokrok. Je nevyhnutné investovať do modernizácie systémov vzdelávania a odbornej prípravy vrátane celoživotného vzdelávania, najmä pokiaľ ide o duálne modely výučby, a uľahčiť prechod zo školy do zamestnania, a to najmä zvýšením dostupnosti kvalitných stáží a učňovských príprav. V tejto súvislosti by členské štáty mali urýchlene prijať plány implementácie záruky pre mladých ľudí a súvisiace programy financovania (iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí a Európsky sociálny fond) by sa mali dokončiť čo najskôr.

Účinnejšia sociálna ochrana je mimoriadne dôležitá na podporu sociálnej zmeny a postupného znižovania nerovností a chudoby. Mali by sa vypracovať stratégie aktívneho začleňovania, ktoré by zahŕňali efektívnu a primeranú podporu príjmov, aktivačné opatrenia, ako aj opatrenia na riešenie chudoby vrátane chudoby detí a rozsiahly prístup k cenovo dostupným a vysoko kvalitným službám, ako sú sociálne a zdravotnícke služby, starostlivosť o deti, bývanie a dodávka elektrickej energie. Prepojenie medzi sociálnou pomocou a aktivačnými opatreniami by sa malo posilniť prostredníctvom personalizovanejších služieb („jednotné kontaktné miesto“) a úsilie zjednodušiť a lepšie zamerať výhody pomôže zlepšiť využívanie opatrení zraniteľnými skupinami obyvateľstva a takisto zlepšiť ich účinnosť.

Komisia určila tieto priority:

Zintenzívnenie aktívnych opatrení trhu práce, najmä aktívnej podpory nezamestnaným a ich odbornej prípravy, zlepšovanie výsledkov verejných služieb zamestnanosti a implementácia záruky pre mladých ľudí.

Ďalšie reformné kroky na zabezpečenie, aby sa mzdy vyvíjali v súlade s produktivitou, čím by sa podporila konkurencieschopnosť a zároveň aj celkový dopyt, na nápravu segmentácie trhu práce, najmä prostredníctvom modernizácie právnych predpisov na ochranu zamestnanosti, kroky na podporu tvorby pracovných miest v rýchlo rastúcich sektoroch a na uľahčenie mobility pracovnej sily.

Pokračovanie v modernizácii systémov vzdelávania a odbornej prípravy vrátane celoživotného vzdelávania, odborného vzdelávania a duálnych modelov výučby.

Zlepšovanie výkonnosti systémov sociálnej ochrany, najmä posilnením prepojenia medzi sociálnou pomocou a aktivačnými opatreniami prostredníctvom prístupu k personalizovanejším službám („jednotné kontaktné miesto“) a úsilia zjednodušiť a lepšie zacieliť výhody s osobitným prihliadnutím na situáciu najzraniteľnejších skupín spoločnosti.

7. MODERNIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY

V súčasnej situácii čelí verejná správa v celej EÚ výzve dosiahnuť „viac s menším množstvom zdrojov“, t. j. spĺňať verejné potreby s obmedzenejším rozpočtom, zlepšiť

podnikateľské prostredie poskytovaním lepších služieb podnikom a občanom a prispôbiť poskytovanie služieb potrebám digitálnejšieho hospodárstva.

Viaceré členské štáty sa snažia zvýšiť efektívnosť organizácie ich štátnych správ, a to aj zlepšením spolupráce medzi rôznymi úrovňami verejnej správy. Niektoré členské štáty majú priestor aj na posilnenie administratívnej kapacity verejných služieb, jej profesionality a kvality tvorby politík. Zvýšením využívania IKT a ďalším zavádzaním služieb elektronickej verejnej správy v Európe, ako napr. elektronické obstarávanie, sa môže dopomôcť k zvýšeniu efektívnosti a zníženiu nákladov vo výške zhruba 15 až 20 %²⁰. V tejto súvislosti má integrácia národných jednotných kontaktných miest, ktoré sa zriaďujú v rámci smernice o službách, do služieb elektronickej verejnej správy zásadný význam pre cezhraničnú spoluprácu. Existuje ďalší priestor na modernizáciu výberu daní a iných systémov, napríklad poskytovaním predvyplnených daňových formulárov, online služieb a zabezpečením, aby občania museli verejnej správe poskytnúť údaje len raz. Dobré ciele finančná podpora, najmä prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja, môže významne prispieť k modernizácii verejnej správy. Členské štáty zároveň potrebujú zvýšiť objem investičnej kapacity štátnych, regionálnych a miestnych verejných správ na mobilizáciu programov európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014-2020.

Existuje potenciál na zjednodušenie podnikateľského prostredia, zníženie byrokracie a zlepšenie kvality právnych predpisov. Aj naďalej je potrebné zavádzať voľnejšie regulačné režimy, najmä pre MSP. Týka sa to aj zjednodušovania postupu pri zakladaní podniku a skracovania času potrebného na vydávanie povolení a licencií. Zlepšenie kvality, nezávislosti a efektívnosti justičných systémov, pričom sa zabezpečí, že sa sťažnosti budú riešiť v primeranej lehote, a modernizácia vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa platobnej neschopnosti by výrazne zlepšili podmienky pre podniky.

Na úrovni EÚ sa podporuje zjednodušenie a zefektívnenie právnych predpisov EÚ prostredníctvom prebiehajúceho programu regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT). Dosiahol sa už určitý významný pokrok. Komisia bude uverejňovať výročnú hodnotiacu tabuľku REFIT zameranú na sledovanie pokroku a uľahčenie dialógu o vhodnosti právnych predpisov s členskými štátmi, podnikateľskou sférou, sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou vo všeobecnosti. Okrem toho hladké a dôsledné vykonávanie právnych predpisov EÚ a dopracovanie sa od 28 riešení k spoločnému rámcu prispeje k dobrej spolupráci medzi orgánmi verejnej správy a umožní, aby sa činnosti na jednotnom trhu zjednodušili a aby sa pravidlá stali predvídateľnejšími. Intenzívnejšia spolupráca medzi daňovými úradmi je v boji proti daňovým podvodom a daňovým únikom veľmi dôležitá.

Komisia určila tieto priority:

Ďalšie zavádzanie služieb elektronickej verejnej správy a zvýšené využívanie IKT vo verejných správach vrátane systémov výberu daní a jednotných kontaktných miest podľa smernice o službách.

Zjednodušovanie podnikateľského prostredia, znižovanie byrokracie prostredníctvom zavedenia voľnejších procesov a regulačných režimov.

²⁰ Verejné služby online (public services online), podrobná správa pre Európsku komisiu o kritériách v súvislosti s elektronicou verejnou správou.

8. ZÁVER

V priebehu minulého roka sa výrazne pokročilo v úsilí vrátiť Európu do správnych koľají udržateľnejšieho oživenia. Zachovala sa integrita spoločnej meny, dosiahla sa väčšia finančná stabilita a prijali sa rozhodujúce kroky s cieľom ozdraviť verejné financie. Krajiny, ktoré sú najviac vystavené finančnej zraniteľnosti, boli v najväčšej miere zapojené do ambiciózných štrukturálnych reforiem a dosiahli sa prvé viditeľné výsledky. Zvyšovanie úrovni konkurencieschopnosti a zlepšenie produktivity s cieľom vytvárať udržateľné pracovné miesta zostávajú jasnými prioritami v celej Európe.

V tomto ročnom prieskume rastu sa potvrdzuje, že v Európe prebiehajú d'alekosiahle zmeny vo väčšej miere, než sa zdá, a že reformy, ktoré sú už v plnom prúde, prinášajú výsledky. Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík od svojho začiatku kládol dôraz na prioritu a transparentnosť a sústredil sa na vnútroštátne a európske reformné programy. V krátkom čase sa mu podarilo pripraviť pôdu pre užšiu koordináciu hospodárskych politík medzi členskými štátmi. Postup pri makroekonomickej nerovnováhe pomáha identifikovať hospodársky vývoj, ktorý je pre jednotlivé členské štáty alebo eurozónu škodlivý, a tým sa môže predísť jeho vymknutiu spod kontroly. V každoročných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny sa určujú kľúčové oblasti, v ktorých musia členské štáty urobiť príslušné zmeny.

Z doterajších skúseností tiež jasne vyplýva, že zodpovednosť jednotlivých krajín za tento proces (a najmä za odporúčania pre jednotlivé krajiny) sa musí ďalej rozvíjať. Je to dôležité pre demokratickú legitimitu nového systému riadenia, ako aj na zabezpečenie toho, že sa prvky politiky na úrovni EÚ zaradia do vnútroštátneho rozhodovacieho procesu v správnom čase. Eurozóna tiež musí zintenzívniť svoju koordináciu určitých kľúčových politických oblastí a posunúť sa za hranicu posudzovania dvojstranných odporúčaní svojim členom. Európska rada naplánovala diskusiu o niektorých týchto problémoch na svoje zasadnutie v decembri 2013. Komisia v nadväznosti na svoju koncepciu HMÚ a následné oznámenia poskytne podnety, ako ešte viac posilniť proces európskeho semestra.

O usmerneniach poskytnutých v tomto ročnom prieskume rastu sa bude diskutovať na úrovni EÚ s cieľom pripraviť sa na zasadnutie Európskej rady v marci 2014 a pomôcť pri príprave ďalšieho kola národných programov a odporúčaní pre jednotlivé krajiny. Komisia bude úzko spolupracovať s vnútroštátnymi orgánmi vrátane národných parlamentov, s ostatnými inštitúciami EÚ, sociálnymi partnermi a zainteresovanými stranami s cieľom vytvoriť spoločný zmysel pre zodpovednosť a riadiť pokrok v rámci širšieho úsilia EÚ o polozenie základov pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast v celej EÚ. Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby schválili priority stanovené v tomto ročnom prieskume rastu a aby sa pokračovalo v ich realizácii na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.

PRÍLOHA 1 - PREHĽAD ODPORÚČANÍ PRE JEDNOTLIVÉ KRAJINY NA OBDOBIE ROKOV 2013-2014

	Verejné financie				Finančný sektor		Štrukturálne reformy					Zamestnanosť a sociálne politiky					
	Zdravé verejné financie	Dôchodkový systém a systém zdravotnej starostlivosti	Fiškálny rámec	Dane	Bankovníctvo a prístup k financiám	Trh s nehnuteľnosťami	Sieťové odvetvia	Hospodárska súťaž v sektore služieb	Verejná správa a inteligentná regulácia	Výskum, vývoj a inovácie	Efektívne využívanie zdrojov	Účasť na trhu práce	Aktívna politika trhu práce	Mechanizmy stanovovania miezd	Segmentácia trhu práce	Vzdelávanie a odborná príprava	Chudoba a sociálne začlenenie
AT																	
BE																	
BG																	
CZ																	
DE																	
DK																	
EE																	
ES																	
FI																	
FR																	
HU																	
IT																	
LT																	
LU																	
LV																	
MT																	
NL																	
PL																	
RO																	
SE																	
SI																	
SK																	
UK																	

Poznámka: Odporúčania pre jednotlivé krajiny na obdobie rokov 2013-2014, ktoré Rada prijala 9. júla 2013. Cyprus, Grécko, Írsko a Portugalsko by mali splniť záväzky v rámci programov finančnej pomoci EÚ/MMF. Viac informácií možno nájsť na webovej stránke: http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm

PRÍLOHA 2 - POKROK V KĹÚČOVÝCH OBLASTIACH ODPORÚČANÍ PRE JEDNOTLIVÉ KRAJINY

V tejto prílohe sa poskytuje tematický prehľad trojročných skúseností s tým, ako členské štáty v kľúčových oblastiach vykonávajú odporúčania pre jednotlivé krajiny.

Celkovo sa v posledných rokoch dosiahol výrazný pokrok vo fiškálnej konsolidácii, hoci zloženie fiškálnej úpravy nie vždy podporovalo rast.

- Fiškálna úprava v roku 2013 sa v IE, EL, LT a PL zakladala hlavne na výdavkoch. V PL a na SK došlo k rozsiahlejším škrtom v oblasti verejných výdavkov na investície. Iné krajiny, ako napr. BE, ES, IT, RO a SI sa spoliehali na kombináciu fiškálnej konsolidácie založenej na zvýšení príjmov a na výdavkoch. Úprava bola z väčšej časti orientovaná na príjmy v CZ, FR, LU, NL, PT a vo FI.
- Členské štáty pri konsolidácii svojich financií vo všeobecnosti zvýšili sadzby daní (najmä štandardné sadzby DPH) a len niekoľko z nich rozšírilo základ. Environmentálna daň a daň z majetku sa zvýšili, no stále zostáva priestor na ich zefektívnenie. Všetky členské štáty prijali nejaké opatrenia proti daňovým únikom a na zlepšenie daňovej disciplíny.
- Mnohé členské štáty zvýšili celkové daňové zaťaženie (priame a nepriame dane, ako aj sociálne príspevky). Je však pozitívne, že do určitej miery dochádza k daňovým presunom, ako sú napr. reformy v zdaňovaní majetku a väčší dôraz na nepriame dane namiesto zdaňovania práce.
- 23 členských štátov prijalo zákony na zvýšenie veku odchodu do dôchodku.²¹ V mnohých prípadoch sú sprevádzané vyrovnaním veku odchodu do dôchodku medzi ženami a mužmi (CZ, EE, EL, HR, IT, LT, MT, PL, SI, SK, UK). Mnohé členské štáty zaviedli explicitné a udržateľné prepojenie medzi vekom odchodu do dôchodku a budúcim nárastom strednej dĺžky života (CY, DK, EL, IT, NL, SK). Väčšina členských štátov takisto prijala kroky na obmedzenie prístupu k predčasnému odchodu do dôchodku, ako aj k predĺženému poskytovaní dávok v nezamestnanosti (napr. ES) alebo v invalidite (napr. AT, BE, BG, DK), ktoré sa používali ako náhrada za predčasný odchod do dôchodku.

Ťažkosti s prístupom k financiám zostávajú jednou z hlavných prekážok rastu, najmä pre malé a stredné podniky (MSP).

- Členské štáty prijali opatrenia na boj proti omeškaniu platieb s cieľom zmierniť tlaky súvisiace s likviditou podnikov. PT, EL, ES a IT prijali plány na zníženie počtu nevybavených záväzkov z verejnej správy a riešenie oneskorených platieb.
- Čoraz väčšia pozornosť sa venuje formám sekuritizácie úverov s cieľom otvoriť prístup k úverom pre MSP. Ako dobrý príklad slúži Španielsko. Zároveň sa vynakladá čoraz väčšie úsilie na vytvorenie nebankového financovania dostupného z trhu – príkladom je vytvorenie trhu s podnikovými dlhopismi v DK, EE, IT a PT.

²¹ Prehľad vekových hraníc odchodu do dôchodku v jednotlivých krajinách EÚ možno nájsť v dokumente COM(2013) 350.

- Väčšina členských štátov zaviedla opatrenia na vytvorenie fondov rizikového kapitálu. CZ, DE a ES spúšťajú nové fondy rizikového kapitálu, zatiaľ čo PT konsoliduje existujúce fondy s cieľom maximalizovať ich vplyv. Okrem toho niekoľko členských štátov vrátane EE, NL, PL a ES zavádza „fondy fondov“ na podporu vzniku trhu rizikového kapitálu s mnohými súkromnými fondmi.
- FR informovalo o päťročnej daňovej úľave pre začínajúce podniky pri investovaní do základného imania. DE spustilo nový program zameraný na poskytovanie dodatočných finančných stimulov pre súkromných investorov s cieľom investovať do mladých a inovačných spoločností.

Na posilnenie potenciálu rastu v EÚ je potrebné urobiť viac v oblasti tovarového trhu a trhu so službami.

- Niektoré členské štáty vrátane PT, ES, IT, EL, PL, SI a CZ, realizujú dôležité reformy s cieľom otvoriť a zefektívniť svoj sektor služieb. Významný priestor na reformy však existuje v niekoľkých členských štátoch (ku ktorým patria AT, BE, DE a FR), ktoré nevykonali v plnej miere odporúčania pre jednotlivé krajiny v tejto oblasti. Je preto potrebné, aby tieto krajiny obnovili svoje snahy v zmysle vykonávania smernice o službách.
- Výška všetkých verejných rozpočtov na výskum a vývoj v EÚ sa v roku 2011 po prvý raz od začiatku krízy znížila a v súčasnosti je nižšia ako výška verejného rozpočtu na tento účel v Číne. Niektoré členské štáty vynaložili za posledné dva roky výrazné úsilie v prospech výskumu a vývoja (AT, BE, LU, HU, PL a SE), zatiaľ čo iné svoje rozpočty značne znížili (ES, IE, IT, MT a PT). Väčšina členských štátov rozšírila alebo zaviedla nové daňové zvýhodnenia pre výskum a inováciu s cieľom stimulovať súkromné investície. Rozdiely v inovačných činnostiach sa v Európe prehlbujú, pričom najinovatívnejšie ekonomiky sú vo SE, v DE, DK a vo FI. Niekoľko krajín ich dobieha (LV, SK, LT a EE) no iné krajiny (UK, PL, CZ, HU, PT, RO, EL, BG, MT) od roku 2010 strácajú svoje postavenie pri porovnávaní.
- Pokiaľ ide o trh s energiou, 14 členských štátov stále zaostáva v transpozícii tretieho energetického balíka. Stále sú potrebné značné investície do energetickej infraštruktúry v celej Európe, no boli prijaté opatrenia na zlepšenie prepojení, pokiaľ ide o plyn aj elektrinu (napríklad elektrické prepojenia medzi PT a ES, UK a IE a v regióne Pobaltia). Okrem toho, s cieľom obmedziť spotrebu energie BG, CZ, EE, LT, LV, RO a SK vypracúvajú programy zamerané na energetickú efektívnosť, ktoré by sa mohli financovať z príjmov z ETS a z európskych štrukturálnych a investičných fondov (ESIF).
- Prekážky vývoja v sektore služieb železničnej dopravy sú stále badateľné v týchto členských štátoch: AT, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HU, IE, LU, PL, PT, SI. Týkajú sa oddelenia účtov medzi manažérmi infraštruktúry a železničnými podnikmi, používania poplatkov za prístup na trať a otázok interoperability.

Vo väčšine členských štátov prebiehajú dôležité reformy s cieľom modernizovať pracovné trhy

- Najvyššie osobné príjmy dosiahli maximum od roku 2008. Zvýšilo sa celkové daňové zaťaženie práce, no členské štáty (BE, DK, FI, FR, HU, IT, NL, PT, SE) znížili dane z práce pre špecifické skupiny. Je tendencia zvyšovať progresivitu.

- Krajiny s veľkými nerovnováhami zrealizovali ďalekosiahle reformy vo svojom systéme vyjednávania o mzdách, aby umožnili väčšiu flexibilitu pri úprave miezd. V období rokov 2007 – 2012 bol zaznamenaný výrazný pokles jednotkových nákladov práce v porovnaní s konkurentmi v prípade krajín, ako je IE, EL, ES a PT. Očakáva sa, že prebiehajúce reformy, najmä v oblasti mechanizmov stanovovania miezd, ďalej podporia proces úpravy v krajinách, ako je EL a ES.
- ES, IT a FR zrealizovali reformy s cieľom modernizovať svoje právne predpisy na ochranu zamestnanosti a bojovať proti segmentácii svojich pracovných trhov. Významné reformy sa iniciovali alebo sa o nich uvažuje aj v LT, NL, PL and SI.
- Niekoľko členských štátov (BG, DE, EE, IE, EL, IT, LT, LU, SK, FI, SE, UK) posilnilo a lepšie zacielenilo svoje opatrenia aktívnych politík trhu práce a zlepšilo verejné služby zamestnanosti.
- Zintenzívňujú sa opatrenia na boj proti nezamestnanosti mládeže, a to aj prostredníctvom systému záruky pre mladých ľudí. Celkové investície do vzdelávania a odbornej prípravy sa počas krízy redukujú, najmä v BG, EL, IT, na SK a v RO. Modernizácia systémov vzdelávania a odbornej prípravy zostáva v mnohých členských štátoch naliehavou prioritou. Niektoré členské štáty (CZ, SK, UK) začínajú vo vysokoškolskom vzdelávaní používať inovačné modely financovania založené na výsledkoch.
- V mnohých členských štátoch (EL, ES, IT, LV, PT, SK) je prioritou rozvoj kvalitnej učňovskej prípravy a duálnej odbornej prípravy. Niekoľko krajín iniciovalo reformy na zníženie miery predčasného ukončenia štúdia a prispôbenie učebných plánov potrebám pracovného trhu (AT, IT, PL). Vzhľadom na zvyšujúcu sa nezamestnanosť, najmä v dlhodobom horizonte, väčšina členských štátov informuje o opatreniach na zvýšenie účasti na celoživotnom vzdelávaní.
- Niekoľko členských štátov vo svojom úsilí riešiť otázku chudoby zavádza alebo posilňuje aktivačné opatrenia a reformuje systémy sociálnej pomoci (LT, CY, DK, EL, HR, IT, PL a RO).

Z celkového hľadiska podnikateľské prostredie stále zaostáva za podnikateľským prostredím našich svetových konkurentov.

- Relatívne nedostatky sa medzi jednotlivými krajinami vo veľkej miere odlišujú. Zakladanie podnikov je jednoduché v Írsku a UK, no presadzovanie zmlúv je už ťažšie. V porovnaní s ostatnými členskými štátmi je čas potrebný na vyriešenie platobnej neschopnosti pomerne krátky v IE, BE, vo FI, v DK, UK, AU, NL a DE, no ochrana investorov sa v niektorých prípadoch pokladá za slabšiu. Vo FR, v ES a LU je zložitá získať stavebné povolenie a v ES a LU sú zasa komplikované podmienky pri začatí činnosti. Presadzovanie zmluvy v IT, EL, na MT, CY a v SI sa naďalej považuje za nákladné a časovo náročné.
- Podľa poslednej správy EÚ o konkurencieschopnosti, na základe súboru ukazovateľov krajiny, ktoré vykazujú miernu výkonnosť, a zaostávajúce krajiny najvýraznejšie vylepšili svoje podnikateľské prostredie od roku 2007, zatiaľ čo vedúce krajiny v hodnotení sklzlí dolu alebo sa zlepšili len minimálne. To znamená, že napriek značným rozdielom, ktoré pretrvávajú, sa v celej EÚ vyvíja úsilie na dobehnutie úrovne výkonu a praktík.